

egyidejűleg a nem üzleti célú személygépkocsi-használat esetében fel kell függeszteni a héa-elszámlásra vonatkozó követelményt, ha az említett személygépkocsik az 50%-os levonási korlát hatálya alá tartoznak.

Az áruszállításra tervezett járművek, a különleges rendeltetésű járművek (azaz darus kocsik, tűzoltókocsik, betonkeverő kocsik), a tíz vagy a tíznél több személy szállítására tervezett járművek, valamint a vontatók és a pótkocsik ki vannak zárva a héa-levonási jogkorlátozásának hatálya alól.

Azok az adóalanyok, akik nem kívánják alkalmazni az 50%-os levonási korlátot, hanem a tényleges üzleti célú használat árnyában történő héa-levonást, számukra az üzleti célú használatra vonatkozó részletes kimutatás alapján lehetőséget kell erre biztosítani. Ezen eltérő rendelkezések alkalmazása hazánkban 2021. december 31-ig volt biztosított. 2021. február 25-én iktatott levélben Magyarország kérelmezte fenti rendelkezések folytatásának lehetőségét. A héa-beszedés egyszerűsítése révén a különös rendelkezés eredményesnek bizonyult

a vállalkozásokra, adóhivatalra nehezedő adminisztratív terhek csökkentése terén. Mindezek mellett az intézkedés megelőzi a téves nyilvántartások révén történő adócsalást is. Előzőkre tekintettel hazánk az Európai Unió Tanácsának 2021.szeptember 24-én kelt (EU) 2018/1493 végrehajtási határozatának módosításával megkapta a felhatalmazást a rendelkezés 2024. december 31-ig terjedő meghosszabbítására.

*A szerző
közgazdász, munkajogi
szakokleveles tanácsadó.*

VESZÉLYESÁRU-SZÁLLÍTÁS

Toldi Gergely ADR dokumentumok

A veszélyes anyagok kiszabadulásának megakadályozása mellett kiemelten fontos a résztvevők megfelelő tájékoztatása. Ezt a célt a különböző feliratok, szimbólumok mellett a szállításhoz kapcsolódó dokumentumok szolgálják. Utóbbiak a veszélyes áru besorolásáról, veszélyeiről, a használt szállítóeszközök megfelelőségéről, valamint a személyzet alkalmasságáról, illetve felkészültségéről adnak információt. A továbbiakban bemutatom a szükséges okmányokat, és az ezekhez köthető hiányosságok szankcióit.

Veszélyes áruk közúti szállításánál megjelennek kötelező okmányok, de mellettük számos olyannal is találkozhatunk, amelyek különböző szakmai indokok alapján válhatnak szükségessé.

Kötelező okmányok:

- Járművezető ADR oktatási bizonyítványa

- PÁV II képesítésről szóló igazolás
- ADR 1.3 képzésről szóló igazolás
- Fényképes személyazonosító okmány
- ADR fuvarokmány
- Írásbeli utasítás
- Tartányos szállításnál jóváhagyási igazolás
- Konténeres szállításnál konténer megrakási bizonyítvány

Egyéb okmányok:

- Biztonsági adatlap (MSDS)
- Anyagspecifikus tájékoztató
- Felelős nyilatkozat
- Tisztítási nyilatkozat
- Szállítási engedélyek

Járművezető ADR oktatási bizonyítványa

Narancssárga táblával jelölt veszélyes árut szállító jármű vezetőjének, speciális szaktanfolyamon kell részt vennie, amelyről hatósági

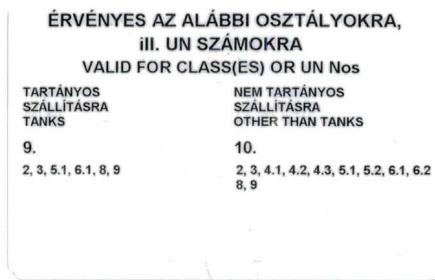
gi bizonyítvány kerül kiállításra. Ez egy fehér színű, személyi igazolványhoz hasonló, fényképes műanyag kártya (lásd 1. ábra). Ezt az okmányt a járművezetőnek a szállítások során magánál kell tartania, a hatóság kérésre be kell mutatni. Amennyiben a járművezetőnek nincs bizonyítványa, vagy ha van, de 30 napnál régebben járt le, a bírság 400 000 forint. 30 napon belül lejárt bizonyítvány esetén megússza 100 000 forinttal. Ha van érvényes okmánya, de ellenőrzéskor nem tudja bemutatni, „csak” 30 000 forintra büntetik.

A hatóságok mellett sokszor a feladó helyen is ellenőrizni szokták a bizonyítvány meglétét, illetve érvényességét. Ha az okmány nem megfelelő, rendszerint megtagadja a feladó az áru kiadását.

Az egyes tagállamok által kiadott bizonyítványok mintája az ENSZ EGB honlapján elérhető (link: <https://unece.org/adr-certificates-0>).

1. ábra – ADR járművezetői bizonyítvány minta

PÁV II képesítésről szóló igazolás

Magyarországon a 444/2017. (XII. 27.) Kormányrendelet alapján a narancssárga táblával jelölt jármű vezetőjének az ADR oktatási bizonyítvány mellett PÁV II képesítéssel is kell rendelkeznie (PÁV: pályaalakmassági vizsgálat). Nem összetévesztendő a PÁV III-mal, ami 7,5 tonna feletti tehergépjármű vezetőjének szükséges. Veszélyes áru szállítása esetén a jármű össztömegtől függetlenül szükséges a PÁV II, amennyiben a jármű jelölés kötelezett (narancssárga tábla). Formátuma sokféle lehet, annak függvényében, hogy az illető mikor végezte el a tanfolyamot. A tapasztalatok alapján az ellenőrzések során nem minden esetben szokták kérni, de mivel kötelező, bármikor kérhetik, és hiányosság esetén akár szankcionálhatnak is. Konkrét összeg nincs hozzárendelve a bírság rendeletben, így valamelyik általános tétel alapján bírságozhat a hatóság a hiányosságért.

ADR 1.3 képzésről szóló igazolás

Ha veszélyes árut szállít a jármű, de nem kell narancssárga táblával megjelölni, a járművezetőnek elegendő ADR 1.3 képzésben részesülnie. Hasonló képzést kell tartani a jármű kísérőszemélyzetének is. A belföldi előírások alapján

ezekekről a képzésekről a munkáltatónak igazolást kell kiállítania, és a járműszemélyzetnek ezt magánál kell tartania a szállítások során. Ügyelni kell arra, hogy a munkáltatónak kell kiállítania az igazolást, a képzést tartó biztonsági tanácsadó aláírása nem elegendő!

ADR oktatási bizonyítvánnyal rendelkező járművezetőnek nem kötelező az 1.3-as képzés (így ez az igazolás sem), azonban erősen javasolt részükre is tartani ilyen oktatást, mivel a „nagy” ADR bizonyítvány érvényességi idején belül legalább kettő, de akár három ADR módosítás is történhet.

Az igazolásnak formai követelménye nincs, a lényeg, hogy megfelelő módon igazolja a képzés megtörténtét. Az igazolással kapcsolatos hiányosság bírság tétele 100 000 forint, aminek a 10 vagy 30%-a szabható ki, ha valamilyen mentesség szerint történik a szállítás (jellemzően ilyenkor elegendő a járművezetőnek az 1.3-as képzés az ADR szaktanfolyam helyett).

Fényképes személyazonosító okmány

A járműszemélyzet minden tagjának (járművezető, kísérőszemélyzet) fényképes személyazonosító okmányt (pl.: személyi igazolvány, jogosítvány, útleve) kell magánál tartania annak érdekében, hogy

személyazonossága minden esetben beazonosítható legyen. Mindent a közbiztonsági előírások követelik meg annak érdekében, hogy elkerülhető legyen, hogy veszélyes áru illetéktelen személyekhez kerülhessen, és azzal visszaélhessenek. Ha valaki nem tudja megfelelően azonosítani magát, az 30 000 forint bírságot von maga után, ráadásul ez az összeg közvetlenül a járműszemélyzetre lesz kiszabva, nem a munkáltatójára, vagy egyéb szállítási szereplőre.

ADR fuvarokmány

Az előzőektől eltérően ez már a szállított áruhoz köthető. Az áru megfelelő azonosítása végett csatolni kell a szállítmányhoz egy okmányt, ami tartalmazza az ADR által megkövetelt tartalmakat. Közúti szállítások esetén ezt a funkciót gyakorlatilag bármilyen dokumentum betöltheti. ADR fuvarokmány lehet akár egy számla, egy szállítólevél, egy fuvarlevél, hulladékok esetén a hulladék kísérlapok („SZ” illetve „K” lap), de van lehetőség akár egy önálló ADR mellékletet is kiállítani. Nemzetközi forgalomban leggyakrabban a CMR fuvarlevél tölti be ezt a funkciót. Mint látható, formai megkötés nincs, a tartalmi elemeket rögzítik az előírások, amelyeket gyakran kiegészítenek egyéb információkkal is (pl.: alkalmazott mentesség típusa, szállítási mód). Érdemes megemlíteni, hogy csak a közúti szállítás esetén nincs igazán kötött okmány formátum, vasúti, tengeri, légi szállításoknál létezik formanyomtatvány.

Speciális fuvarokmány a Multimodális veszélyes áru nyomtatvány, ami úgy lett kialakítva, hogy megfeleljen több különböző szállítási szabályzatnak is (az ADR mel-

lett az IMDG-kódexnek és az IA-TA-DGR-nek is). Természetesen ez is használható közúti okmányként, de leginkább akkor alkalmazzák, ha tengeri szakasza is van a szállításnak (légi szállításban inkább a Shipper's Declaration (DGD) nevű nyomtatvány van használatban).

A fuvarokmány nem csak papír formában lehet jelen, van lehetőség elektronikus változat használatára is, amennyiben a technikai feltételek rendelkezésre állnak: az okmányban szereplő adatokhoz ugyanúgy hozzá kell férni a szállítási folyamatok alatt, mint a papír alapú változat esetén.

A fuvarokmány kapcsán több hiányosság is megjelenhet, amelyek különböző szankciókkal járhatnak:

- okmányból alapvető információ hiányzik (pl.: UN-szám, helyes szállítási megnevezés, csomagolási csoport) → 500 000 forint;
- okmányból egyéb információ hiányzik → 200 000 vagy 100 000 forint, annak függvényében, hogy mi maradt le.

Írásbeli utasítás

A veszélyek azonosítása és a veszélyhelyzeti teendők meghatározása érdekében biztosítani kell a járművön az írásbeli utasítást. Ez egy kötött formátumú dokumentum, amit maga az ADR szabályzat is tartalmaz, de az illetékes hatóságok az interneten is hozzáférhetővé teszik a tagállamok nyelvén (lásd: http://www.unece.org/trans/danger/publi/adr/adr_linguistic_e.html). Annak ellenére, hogy sok teendő nincs vele, azon kívül, hogy a megadott dokumentumot ki kell nyomtatni, és elérhetővé kell tenni a szállítójárművön, több hibalehetőség is előfordulhat. Ha egyáltalán nincs ilyen okmány,

azt 300 000 forinttal büntetik, ha tartalmilag nem felel meg az ADR-nek, akkor 100 000 forint a bírság.

Érdekességképpen megemlítenődő, hogy a leggyakrabban használt kézikönyvben (amit a hatóság munkatársai is használnak) több esetben is a hivatalos változattól minimálisan eltérő tartalmú írásbeli utasítás szerepelt, ami okozott már párszor problémát azon vállalkozásoknál, amelyek a fenti hivatalos forrásból szereztek be a teljesen szabályos utasítást.

Tartányos szállításnál jóváhagyási igazolás

A tartányos szállítás speciális okmánya a jóváhagyási igazolás. Ez az okmány igazolja a tartány műszaki megfelelőségét, illetve eb-

ből lehet megtudni, hogy milyen anyag szállítására alkalmas az eszköz. Ha vontatóból és pótkocsiból áll a szerelvény, mindkettőre szükséges egy-egy igazolás. Az igazolás formátuma a 2021-es ADR módosítások következtében kis mértékben változott, mivel változott a szabályzat megnevezése, törölték belőle az „Európai” szót (lásd 2. ábra).

Jóváhagyási igazolás hiányosságaival kapcsolatos lehetséges bírságok:

- nincs jóváhagyási igazolás, vagy 30 nappal régebben járt le → 500 000 Ft;
- az igazolás nem érhető el a járművön → 100 000 Ft.

Az első esetben a bírság a fuvarozó mellett a feladónak, illetve a töltőnek is kiszabható!

Jóváhagyási igazolás bizonyos veszélyes árut szállító járművek részére Certificate of approval for vehicles carrying certain dangerous goods			
Ez az igazolás tanúsítja, hogy az alábbiakban meghatározott jármű megfelel a „Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Megállapodás” (ADR) által előírt feltételeknek.			
1. Az igazolás száma:	2. A jármű gyártója:	3. A jármű azonosítási száma:	4. A jármű rendszáma (ha van):
5. A fuvarozó, az üzemben tartó vagy a tulajdonos neve és hivatalos címe:			
6. A jármű kategóriája ¹⁾ :			
7. A jármű rendeltetése(i) az ADR 9.1.1.2 bekezdése szerint ²⁾ :			
EX/II	EX/III	FL	AT MEMU
8. Visszatartó fék (tartós lassítófék) ³⁾ :			
☐ Tárgytalan			
☐ Az ADR 9.2.3.1.2 pontja szerint a teljesítmény megfelelő, ha a járműszerelvény össztömege: tonna ⁴⁾			
9. A tartányjármű vagy battériás jármű tartányának (tartányainak) leírása (ha van):			
9.1 A tartány gyártója:			
9.2 A tartány vagy battériás jármű engedély száma:			
9.3 A tartány gyártási sorozat száma vagy a battériás jármű elemeinek azonosítója:			
9.4 A gyártás éve:			
9.5 Az ADR 4.3.3.1 vagy 4.3.4.1 bekezdése szerinti tartánykód:			
9.6 Az ADR 6.8.4 szakasza szerinti – esetleges – TC és TE különleges előírás(ok) ⁶⁾			
10. A következő veszélyes áruk szállíthatók:			
A jármű megfelel a 7. pontban szereplő rendeltetése szerinti veszélyes áruk szállítására vonatkozó követelményeknek.			
10.1 EX/II vagy EX/III jármű esetén: ³⁾ ☐ az 1. osztály anyagai, beleértve a J összeférhetőségi csoport anyagait ☐ az 1. osztály anyagai, kivéve a J összeférhetőségi csoport anyagait			
10.2 Tartányjármű vagy battériás jármű esetén: ³⁾ ☐ csak a 9. pontban feltüntetett tartánykód és az esetleges különleges előírások szerint szállítható anyagok ⁵⁾ ; vagy ☐ csak a következő anyagok (az osztály, az UN szám, ha szükséges a csomagolási csoport és a „helyes szállítási megnevezés” megadásával): Csak olyan anyagok szállíthatók, amelyek a tartány anyagával, tömítéseivel, szerelvényeivel és – ha van – a belső bevonatával nem lépnek veszélyes reakcióba.			
11. Megjegyzések (Remarks):			
12. Érvényes:-ig A kiállító szerv bélyegzője Hely, dátum Aláírás			

2. ábra – Jóváhagyási igazolás minta

Konténeres szállításnál konténer megrakási bizonyítvány

Amennyiben a veszélyes árut konténerbe rakodják, a konténer lesz a szállítási egység, amelyhez speciális okmányt, konténer (ill. jármű) megrakási bizonyítványt kell mellékelni. Erre a tengeri szállítást is magában foglaló szállítási láncok esetén van szükség. A bizonyítvány igazolja, hogy a konténer, az áru csomagolása, jelölése, illetve a rakodás a vonatkozó előírásoknak megfelelően történt. A bizonyítvány akár a fuvarokmányba is integrálható (pl. a Multimodális veszélyes áru nyomtatvány is tartalmazza ezt a nyilatkozatot).

Az okmány a tengeri szállításhoz köthető, így az ADR alapján nem szabható ki bírság a hiányosságért. A tengeri szabálytalanságokhoz viszont Magyarországon jelenleg nincs bírságolási rendelet.

Biztonsági adatlap (MSDS)

A feladónak kötelessége tájékoztatni a fuvarozót a veszélyes áruval kapcsolatos veszélyekről és a szükséges óvintézkedésekről. Ennek egyik lehetséges megoldása, ha a veszélyes árura vonatkozó biztonsági adatlapot mellékelnek a szállítási okmányok mellé.

Bár nem szállítási okmány, de mégis sok esetben találkozhatunk ezzel a dokumentumok között, hiszen tartalmaz minden olyan információt (sok más mellett), amelyet meg kell adni a fuvarozó részére. Mivel sok esetben egyre nagyobb terjedelműek, sokszor elérik már a 80-

100 oldalas terjedelmet is, nem igazán életszerű, hogy biztonsági adatlapot csatoljanak minden egyes szállítmányhoz, főleg, ha többféle áru szállítása is történik. Érdemesebb valamilyen kivonatolt változatát használni erre a célra, vagy a következő fejezetben bemutatott anyagspecifikus tájékoztatót. Hiányáért nem lehet bírságolni, mivel nem kötelező szállítási okmány, legfeljebb, csak a tájékoztatás hiányát róhatja fel a hatóság.

Anyagspecifikus tájékoztató

Az anyagspecifikus tájékoztató szintén az előző fejezetben taglalt tájékoztatási célt szolgálhatja. Nincs tartalmi és formai követelménye, de a gyakorlatban általában nagyon hasonlítanak a 2009 előtti időszakban használt írásbeli utasításokra, amelyeket a veszélyes árukra kellett még elkészíteni. Jellemzően a veszélyes áru ADR besorolását, az anyag formai megjelenését (halmazállapot, szín, szag stb.), a veszélyeket, a védekezési lehetőségeket szokás megadni benne. Van példa arra is, hogy nem egy konkrét anyagra, hanem egy nagyobb, hasonló tulajdonságú anyagcsoportra állítják ki. Hazánkban a gyakorlatban kevésbé terjedt el, pedig talán ez a legegyszerűbb módja a szakszerű, de mégis tömör, rövid tájékoztatásnak. Nálunk, ha egyáltalán valaki foglalkozik vele, sok esetben az előző fejezetben bemutatott biztonsági adatlapot használják erre a célra. Abban az esetben szoktak még ilyen okmányt csatolni tájékoztatás céljából, ha a szállított áruhoz nem áll rendelkezésre biztonsági adatlap (pl.: kozmetikai ter-

mékek, hulladékok, lítium akkumulátorok, veszélyes anyagot tartalmazó tárgyak esetén).

A biztonsági adatlaphoz hasonlóan nem kötelező okmány. Ez esetben is csak a tájékoztatás elmaradása jelenthet gondot, azonban konkrét bírság összeg nem tartozik ehhez a mulasztáshoz, így valamelyik általános tétel alapján tud a hatóság szankcionálni.

Felelős nyilatkozat

Sok évvel ezelőtt kötelező volt a feladó részéről kiadni egy nyilatkozatot, miszerint a csomagolás, töltés, jelölés, bárcázás, rakodás az ADR-nek megfelelően történt. Ez a fuvarokmányon is megjelenhetett, de akár önálló dokumentumként is csatolhatták az okmánycsomaghoz. Közúton ez már megszűnt, csak néhány cég alkalmazza vagy kéri már csak a gyakorlatban. Mivel már nem kötelező, ezért tartalmi és formai követelmény sincs rá közúton, és természetesen a hiányáért sem büntethet a hatóság. A tengeri és légi szállításban továbbra is jelen van, de nem külön okmányként, hanem a fuvarokmányon kerül feltüntetésre a nyilatkozat.

Tisztítási bizonylat

Nem kimondottan a szállításhoz köthető dokumentumról van szó, de szorosan kötődik a szállítással kapcsolatos tevékenységekhez. Tartányos, illetve ömlesztett szállítás esetén, mielőtt újra megtöltenénk egy eszközt egy előzőtől eltérő veszélyes áruval, azt ki kell tisztítani. Ennek megtörténtét igazolja a tisztítási nyilatkozat, ennek megléte esetén lehet(-

ne) elvégezni a töltést. Nincs jogszabály által kötött formája, de elérhetőek szakmai szervezetek által jóváhagyott formátumok. A leggyakoribb talán az Európai Tisztítási Dokumentum (European Cleaning Document – ECD).

Szállítási engedélyek

Bizonyos veszélyes áruk szállítása engedélyhez kötött, ilyenek többek között a veszélyes hulladékok, robbanóanyagok, radioaktív anyagok. Ilyen esetben a hatóság engedélyét is elérhetővé kell tenni a szállító járművön. Formai és tartalmi elemei a kiadó hatóságtól függenek, jellemzően a kiadó hatóság fejlécével ellátott dokumentumról van szó. A legtöbb esetben az okmányban megadott határidőig érvényesek.

A járműveken általában másolatot szoktak biztosítani.

Hiányuk 200000 Ft bírságot vonhat maga, de nem csak a fuvarozó büntethető, hanem a feladó is, ha nem áll rendelkezésre a szükséges engedély.

Összegzés

Azon felül, hogy a veszélyes-áru-szállításokhoz biztosítani kell a szükséges eszközöket és jelöléseket, nagy figyelmet követelnek az okmányok is. Egy részük a személyzet felkészültségét igazolja, más részük a szállítmányról vagy a járműről biztosítanak információkat.

A veszélyes anyagok szállításához számos okmány szüksé-

ges. Többet közülük a jogszabályok követelnek meg, egy részük viszont inkább szakmai szempontok alapján szükséges.

Sok esetben a legkisebb formai eltérések is súlyos bírságokat vonhatnak maguk után. A felelősök között nem csak a szállító/fuvarozó vállalkozások jelennek meg, hanem több esetben a feladóknak (illetve a berakónak, töltőnek) is vannak kötelezettségeik. Mindenkinek érdeke, hogy az okmányok is megfelelőek legyenek, mert egyrészt ezzel elkerülhetőek a felesleges bírságok, másrészt viszont számos közülük hasznos információkkal szolgálhat egy esetleges káresemény során a beavatkozóknak.

A szerző veszélyesáru-szállítási biztonsági tanácsadó.

BÍRÓI GYAKORLAT

Kovács Nikoletta

Menetíró készülék alkalmazása vegyes használatkor, büntethetőség más tagállamban elkövetett szabálysértés esetén

A nemzetközi közúti szállításban működő vállalkozásokra kiemelten nehéz feladat hárul. Bár az Európai Unió tagállamaiban sok esetben az uniós jogalkotásnak megfelelően minden tagállamra nézve kötelező érvényű rendelkezések vannak, de vannak esetek, amikor a tagállamok számára nyitva áll a lehetőség, hogy bizonyos kérdésekben saját hatáskörükben alkossanak országuk területén kötelezően alkalmazandó rendelkezéseket. Mindezekből adódik, hogy a nemzetközi szállításban működő vállalkozások részére hasznos tudást jelent azon tagállamok rendelkezéseinek ismerete, melyekben fuvarfeladatot telje-

sítenek. A szektorhoz kapcsolódó Európai Bíróság által meghozott ítéletek, állásfoglalások sok esetben nyújthatnak iránymutatást, segítséget bizonyos helyzetekben. Tényként említsük meg, hogy két teljesen azonos jogeset nincs, de hasonlóságok sok esetben felfedezhetők, melyekből saját vállalkozásunkra nézve is következtetéseket tudunk levonni. A kapcsolódó jogesetek ismerete hozzájárulhat jogkövető magatartásunkhoz, valamint ahhoz, hogy egy esetleges rossz gyakorlaton javítsunk.

Az Európai Bíróság 2021. szeptember 9-i C-906/19 számú ügyben hozott ítélete jogértelmezés

szempontjából bír különös jelentőséggel, olyan kérdésekre ad választ, melyek iránymutatást adhatnak. A tényállás általános, több vállalkozás működését érintheti. A per évekig húzódott, míg végül az Európai Bíróságtól (továbbiakban: Bíróság) kértek állásfoglalást.

A tényállás szerint egy németországi székhelyű fuvarozással foglalkozó vállalkozás által üzemeltetett járművet Franciaországban ellenőriztek a hatóságok. Az ellenőrzés során kérték a járművezetőt, hogy mutassa be az adott napra, valamint az azt megelőző 28 napra vonatkozó tevékenységének igazolásához